

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 " — "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes szám ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak tőrfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
szabványában részesít.

A „Nyíltér” rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltnének.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Csik-Szeredában:

Székely-Udvarhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

Dr. Kádebó Ferenc szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetések, nyíltérek stb. mindhárom szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadtnak.

Felhívás előfizetésre

a „Székelyföld” 1883. évi (második) folyamára.

A „Székelyföld” című közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenként jelenlegi nagyságában 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 frt. — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

Az előfizetési pénzek a kiadó-hivatalba és pedig K.-Vásárhelyt a nyomdába, vagy Csik-Szeredába T. Nagy Imre, Székely-Udvarhelyre Dr. Kádebó Ferenc szerkesztőkhöz küldendők, vidékről legezelszerűben postánálváltással.

A „Székelyföld” kiadó-hivatala.

Kézdi-Vásárhely, szept. 24.

Mult közleményemben említettem, hogy Háromszékmegye anyagi viszonyainak rendezését és anyagi előhaladását leginkább biztosítani egy jól szervezett és helyes alapokra tett gazdasági egyesület, mely társulás kifolyása lévén, maga után vonná ön-tőkegyűjtés tekintetében is a haladást s ezáltal inkább megmentene az uzsorától, mint a törvénynek bármely szigorú rendelkezése is.

Megyéink területén gazdasági egyesületet leghelyesebben az atomicus szervezet alapján látok életbeléptethetőnek

és pedig oly módon, hogy legyen Háromszékmegye területén egy központi gazdasági egyesület, mely a többinek mintegy feje lenne, és ezen központi egyesület alatt állanának a minden szolgabíróság székhelyén létesítendő gazdasági egyesületek és viszont ezek alatt állnának aztán a minden egyes község területén létesítendő „Kis gazdai kör”-ök vagy „Községi gazdasági egyesület”-ek. Ily módon, ily összeköttetés és szervezés mellett a legegyszerűbb kisbirtokos összeköttetésbe hozatnék a községi gazdasági egyesület útján a középbirtokosokkal és ez ismét a mi fogalmaink és viszonyaink szerinti nagybirtokosokkal; mert ezen általam feltüntetett szervezet szerint a községi egyesület a kis birtokot, a járási egyesület a középbirtokot, a központi egyesület a viszonyaink szerinti nagybirtokot fogná mintegy képviselni. Tervem, nézetem nem új, hanem kölcsönöztem azt a belga gazdasági egyesületek szerveztől s így szervezetéből azon országnak, hol nemesak a műipar, hanem egyúttal a mezőgazdaság is a tőkély legmagasabb fokára van emelve, mert csak itt lehetséges az, hogy egy négyezer mérföld területéből tizenegyezeren éljenek, míg nálunk ugyanazon területen alig kétezeren tengődünk. Ha nézzük azt, mi vezette Belgiumot a vagyonosodás jeleni fokára, látni fogjuk, hogy semmi más, mint a helyesen szervezett ipar- és gazdasági egyesületek, karöltve a nép takarékoságával és munkájával. Megyéink népessége szintén takarékos

és munkás; csak az a kár, hogy nincs mit megtakarítani és az év félrészén nincs mit megmunkálni, s ép ezért ki kell vezetni a népet a jelenleg megszokott ósdi gazdasági nézetéből és az egyesületek útján meg kell ismertetni velük a gazdaság újabb előhaladását.

A birtokrendezés, legelő- és erdő-elkülönítés az egész megye területén folyamatban van téve és nem sok hiba, hogy a tagosítás is a megye fele részében folyamatban tétessék. Már most bátor vagyok kérdezni, mi lesz a nép azon részével, mely eddig a közös erdőből korlátlan faizással élt, de most már az erdőtörvény és a bekövetkező erdő-elkülönítés után az erdőben korlátlanul nem gyakorolhatja faizási jogát és ezáltal nem szeresheti be magának azt, mivel nyomoru énjét és családját egy hosszú télen át eltarthassa. De tovább megyek s kérdelem, mi lesz a birtokosság azon részével, mely jelenleg a mi eldarabolt földviszonyaink mellett 1—3 hold földbirtokból él, ha a legelő-elkülönítés és tagosítás keresztülvitetik? Hisz ezen kis birtokon marhát nem legeltethet, és ha a közös legelőn legeltethetne is, hol termeszti meg egy térlre való takarmányát marháinak és hol termesztheti meg kenyérét? Azon kisbirtokosok, kik jelenleg 1—5 holdig terjedő birtokokból élnek, ha az erdő-osztály, legelő-elkülönítés és tagosítás keresztülvitetik: egy pár év alatt kénytelenek lesznek édes otthonjukat itt hagyva, külföldre vándorolni. Tovább megyek és kérdelem, mi

lesz sorsa a viszonyaink szerinti középbirtokosságnak, kiknek földbirtokuk 30 és 100 hold között váltakozik, ha nem haladnak a kor igényeivel? Ha nem mutatnak ut a természetresre és terményeiknek értékesítésére: bizonyára ezek tönkremenése is követni fogja a kisbirtokosok sorsát és marad két osztály meggyünkben: a nagy birtok és zsellér.

Szomorú a jövő, ha átgondoljuk és ép mivel annak küszöbén állunk, hasonlólag a jó rendőrhöz, praeventív rendszabályokat kell tenni, elő kell készíteni a közönséget tanácsosul, utmutatással, hogy a válság készületlen ne találjon s ép a mi előkészíthet, a mi tanácsolhat, utmutatással láthat el: életbe kell léptetni a gazdasági egyesületeket.

Az életbe léptetendő gazdasági egyesületnek három fokát különböztettem meg és pedig: a központi, a járási és községi gazdasági egyesületeket, és nézetem szerint minden ilyen egyesület külön autonómiával és önálló működési körrel volna ellátandó. A hazánk területén létező gazdasági egyesületek az általános közgazdaság terén vajmi kevés eredményt mutattak fel. Oka ennek az, hogy majdnem mindnyáján központi egyesületek, állván azok nagybirtokosok- és honoratiorokból s így kizárják körükből majdnem teljesen a birtokosság zömét képező kis- és középbirtokosságot s így a reformeszmék és haladás csakis körükben tapasztalható, míg a kis- és középbirtokosság mult századbeli gazdasági rendszert folytat. Ép azért, ha

A „Székelyföld” tárczája.

A visszatért.

(Elbeszélés.)

Irta Deák Géza.

(Folytatás.)

Sötét éj van; az egész Tölgyes nyugalmnak adta át magát, csak Elemérék kastélyában van még mozgás.

Az utra nyíló ablaksor teljesen világít; a kastély odon folyosóin felhőmály de-reng, melyben a halkan járó cselédék mint kísértetek árnyai suhannak át.

Benn az öreg Tölgyesi szobájában hófehér ágy mellett viraszt Elemér; fájdalommas sohajok törnek ki kebeléből. A beteg felnyitja üveges szemeit s aztán hosszú lélekzetet véve ismét tovább szendereg . . .

— Még csak pár óra, — szól az orvos — aztán mindennek vége; a lázas állapot megszűnt, jelöl a bekövetkezendő halálnak.

Künn a szél vad kacajjal rázza meg a fák ágait, sivitva hatol tovább, mire a beteg ismét egy percre magához tér . . . Merően néz a szemben levő olajfestyű női arczképre s félig elhaló hangon susogja: „En megbocsátok . . . béke veled” . . . Ezzel szemei lecsukódtak.

Az orvos üterét fogta a betegnek. Komoly arczáról nem lehetett semmi jót leolvasni.

A jóslat beteljesült . . . Az öreg Tölgyesi pár óra múlva kiszenvedett.

A felkelő nap első sugarai kíváncsian özönlöttek a nagy terem homályos ablakain s mintha féltek volna a látottaktól, pár percz múlva egy sötét felhő mögé rejtőztek el . . .

Két nappal ezután a temetés a legnagyobb fényvel ment végbe s midőn a Tölgyesi családi sírbolt ajtója a koporsó után csikorogva bezáródott, Elemér, mint a Tölgyesi család utolsó fírsarjadéka, egyedül állott a nagy világban.

Pár nap múlva megjelentek a törvényemberei, átadni hivatalosan Elemérnek az uradalmat.

Az összes Tölgyes lakossága sietett az ifjú földesur elébe, biztosítani őt a hűség engedelmességről és tiszteletéről, ép úgy, mint ezelőtt évekkel tették atyáik, midőn az elhunyt Tölgyesi vette át atyjától a nagy terjedelmű birtokot.

A terem, mely pár nappal ezelőtt gyászoló közönséggel volt tele, most újból zsúfolásig tömve volt.

A középen hosszú asztal mellett ül-

nek a törvény emberei, szemben velők az ifjú Tölgyesi s még néhány vidéki kisebb birtokos.

A fali óra 10-et ütött, midőn Zságoti Mihály, az akkori n . . . i hivatal érdemes főnöke, felállott, csendet kérve és az egybegyűlt előtt hivatalos komolysággal a nagypécsetes okmányt feltörte.

A végrendelet első részében az anyai ágon jött birtokról intézkedett, átadva azt Elemér kezébe.

Általános csend és kínos feszültség állott be, midőn az okmány utolsó pontja elhangzott, melyben a következők voltak: „A fentebb elősorolt javaim egyedüli törvényes birtokosává elhunyt nóm iránti tiszteletből Elemér nevelt fiamat nevezem meg.”

Nincs tördőfés, mely sajnóbb fájdalmat idézhette elő, mint a minőt e szavak értelme okozott Elemér keblében.

Szótlanul távozott szobájába s az egybegyűlt tömeg apró csoportonként érthetetlen szavakat suttogva hagyta el a kastélyt.

— Óh atyám . . . ! atyám! — zokogott, atyja képe előtt. Most értem utolsó szavaid irtóztatós értelmét . . . ! Miért nem tapostál agyon akkor, a midőn . . . Nem folytatta tovább szavait, tévedező tekintete anyja mo-

solygó arcaival találkozott . . . s a kép oly nyájasan tekintett reája . . . !

Ki tudná leírni mindazt, mit Elemér e pillanatok alatt érzett! Minden, a mi körülte volt, úgy tetszett, mintha folyton azt mondta volna: Fuss . . . siess . . . menekülj e helyről, . . . azok közé tartozol te is, kik csak kegyelemből viselének tisztességes nevet . . .

E válságos helyzetben nem volt senki a közelben, kitől egy vigasztaló szót nyerhetett volna, nem volt egy baráti kebel, mely fájdalomában osztozott volna . . . és e tépelődések közt Ilona nemes lelkére gondolt; azonban ez rá nézve már örökre elveszett! . . .

— Látni! legalább csak még egyszer! — szólott izgatottan s kilépve szobájából pár percz múlva oly gyorsan, miként a villám, robogott a fogat Vámos felé.

A park alsó részénél megállítva fogatát, belépve a kis ajtón, sietett előre.

Az egész park felöltötte őszi palástját s a megsárgult levelek zizgogva gurultak tovább lábai előtt.

Benn a teremben az öreg Zalatnay egyedül volt. Komolyan sétált alá és fel, midőn a belépő Elemért meglátva, nyájasan üdvözölte őt.

gazdasági együletet létesítettünk, kell olyat, mely által mind a nagy-, mind a közép-, mind pedig a kisbirtokos haladása biztosítva legyen s ez nézetem szerint csakis a fokozatos együletek által lesz elérhető.

(Vége köv.)

S z e m l e.

A kormány a jövő ülés-szakban egész sorát a törvényjavaslatoknak fogja a törvényhozás elé terjeszteni. Ezek közül némelyek már fel voltak említve, u. m. a főrendiház reformjára és a fővárosi adókezelésre vonatkozó javaslat. Ezenkívül törvényjavaslatok fognak előterjesztetni: a katonai behívási parancsok nem engedelmességek megfenyítéséről, továbbá a bírósági fegyelmi törvény módosításáról, a szeszadó-törvény módosításáról, a dohánymonopolium kezeléséről, Győr városnak a Duna árterei ellen való biztosításáról, a Rába és Rábca folyók árterének vízmentesítéséről, a Tisza és mellékfolyóinak szabályozásáról és ármentesítési társulatok igazgatási szervezéséről. Ezeket kivül igen fontos helyet foglal el az előterjesztendő törvényjavaslatok közt a telekkönyvek átalakítására, illetőleg rendezésére vonatkozó, valamint a közlekedési minisztérium új szervezéséről szóló törvényjavaslat. Munkát tárgyat képezik a Vaskapu és a gönyői Duna-szakasz szabályozása, a dunai hajózás kérdése, a kataszter alapján elért földadó-százalék megállapítása és némely kikerekítések. A jövő ülés-szakban tárgyalás alá fog kerülni a keresztények és zsidók közt kötendő házasságról szóló törvényjavaslat, mely tudvalevőleg a bizottsági tárgyaláson már a múlt ülés-szakban keresztül ment.

Zendülés Horvátországban. 20. án délből Farkasvác községben, Gradacz és Belovar között, mintegy 600 paraszt gyűlt össze, folyton azt kiabálva: „Nem akarunk Magyarországot uralma alatt állni.” A körösi alispán azonnal tisztviselőket küldött a zavargók lecsillapítására, két-két csendőrt és honvédet adva a tisztviselők mellé, ezek azonban kénytelenek voltak a botokkal, fesszékekkel, sőt löfegyverekkel felfegyverzett tömeg elől visszavonulni. Ejjél után egy órakor Körösről egy hadnagy vezénylete alatt 13 főnyi honvédsereg érkezett segítségükre. A tömeg a csapatot kődobálással, fesszecsapásokkal és lövésekkel fogadta, mire a csendőrök és honvédek is tüzeltek. 10 paraszt meghalt; a sebesültek száma ismeretlen. A honvédek közül ketten súlyosan megsebesültek.

Farkasvác Belovarmegyében van, a volt határörvidéken, a hol az embereknek még most is vannak fegyvereik. A zavar-gásokra itt is a magyar cizmerek és zászlók kérdése szolgáltatja az ürügyet.

Elemér rendkívüli nyomott hangulatban volt, a társalgásban nagy szünetek álltak be; akart mondani valamit, de nyelve mindannyiszor lebilincselve maradt, megtagadta a szolgálatot.

Zalatnay is látszott, hogy valami küzd bensőjében; a szív és a rideg ész kemény harcot vív.

Végre az utóbbi győzött. Bizalmasan fogta meg Elemér kezét s szólította meg megindult hangon:

— Tudom, mi nyomja szívet... leolvastam arcáról. Az eset, mely önt érte, nálam is fájdalmas visszhangra talált. Azt hívtam, midőn önt közelebből megismertem, hogy aggkorom védő oszlopát feltaláltam; azonban a sors által másképp végeztetett el; tudom, hogy ön nem oka semminek, ön most is csak az a derék fiu, mint volt akkor mikor még... Nem folytatta tovább; fájt kimondani szívének, nehogy még nagyobb fájdalmat szerezzen ezáltal Elemérnek.

— Bocssáson meg, hogy adott ígéreteit visszavonom, de ősi családom neve nem engedi, hogy beváltam azt, bár mennyire fáj lelkemnek, hogy ezáltal egyetlen Ilonának is ily végtelen fájdalmat kell okoznom.

— Elég... ne tovább... szakítá félbe Elemér remegő hangon. Magam részéről mindenre el voltam készülve; én nem sokára bucsút veszek e helytől; talán ma, vagy holnap messze földön leszek... Az elmul-

A farkasváci eseményeket a körösi főispán és Lábás alispánságtól hivatalnok tapintatlan eljárása idézte elő. Ez utóbbi a különben is rendkívül izgatott lakoságot egybehívatta, felolvastatta előttük Ramberg báró proklamációját és a főispán hirdetését. A mintegy 600 főnyi parasztság roppant zajt csapott s a következő közbeiktatásokkal szakította félbe a felolvasást: „Mi horvátok akarunk maradni, nem akarunk magyarok lenni; mindnyájan árulók vagyunk! A ki eladta magát a magyaroknak, az karján meg van bélyegezve!” Lábás megkísérelte lecsendesíteni a népet; felmutatta meztelen karját, hogy nincs bélyeg rajta, de a nép csak tovább lármázott s követelte a régi horvát előjogok visszaállítását, szabad dohánytermelést, a régi mértéket, stb. Lábás ekkor a főispánhoz fordult s egy 17 főnyi, csendőrökből és honvédekből álló szakasszal tért vissza. Az elvonuló csapat már messziről láthatta az örtüzeket, melyek köré a zajongó és daloló nép csoportosult. Ejjél után 1 óra volt, midőn a szakaszvezető a népet szétosztásra szólította fel, a nép erre puska-lövésekkel válaszolt, mit a katonaság néhány jól célzott sortüzeléssel viszonozott. De a roppant túlnyomó erővel szemben nem tarthatva magát, a csapat folytonos tüzelés közt visszavonult. A meghaltak és sebesültek száma még mindig nincs megállapítva, de hogy számuk tekintélyes, annyi bizonyos.

A katonai karhatalom igénybevétele illetőleg a belügyminiszter a következő körrendeletet küldte a törvényhatóságokhoz. A katonai karhatalom igénybevételenél gyakran megtörténik, hogy a hatóságok a gyalogság és lovasság csapatlétszáma közötti különbséget nem tudva, sokszor 40–50 gyalog katonát vagy egy század (Eskadron) lovasát kérnek; de különben az egyes taktikai csapattestek létszáma is különböző levén, ha a karhatalom nem szám szerint, hanem egyes taktikai csapattest szerint kértetik, az eredmény az, hogy vagy a kellőnél nagyobb számú, vagy a szükségesnél kevesebb számú katonaság rendeltetik ki. Felhívom ennél fogva a törvényhatóságokat, a katonai karhatalom igénybevételeit kéri feljogosított közegeket haladéktalanul utasítsa, miszerint a katonai parancsnokságokhoz intézendő megkereséseikben, vagy hozzá-teszendő jelentéseikben ne a csapat taktikai elnevezését (szakasz, század, zászlóalj, ezred) használják, hanem pontosan szám szerint jelöljék meg, hány gyalog, vagy hány lovas katonára kiküldetését tartják szükségesnek.

A zsidókérdés.

(Folytatás.)

Ne mondja tehát senki, ki a zsidóügy védő bérénczvére nincs felelős, ki a felbéreltség gyanúját távol kívánja magától tartani, hogy ezen áramlat az izgatás műve és nincs jogosultsága. Alaptalanul egy közvélemény nem alakulhat, ok nélkül közér-

tak emlékére ígérje meg nekem, hogy Ilona előtt nem fogja felfedezni távozásom valódi okát — soha... soha!... Mondja neki, hogy nem voltam méltó hozzá, hogy visszaéltem szerelmével... hogy galádul megcsaltam... Mondjon mindent... hogy megtűljön, elfeledjen. És most távozzom, Még egyszer megszorítá Zalatnay kezét s a két férfi könnyes szemekkel vált el egymástól.

A nap már letűnt a láthatárról. A hegyek kéklő ormái kétes felhőmályban derengtek, midőn vissza érkezett Tölgyesre. Uti podgyászaí már készen várták. Kánya uram, gyermekkori nevelője, ki folyvást a kastélyban lakott, mindenről a mi szükségem, gondoskodott.

Rövid estebéd elköltése után Elemér parancsot adott az indulásra.

— Hát csakugyan itt hagy minket? — szölt az öreg tisztelendő elérzékenyedve. — Nem akar többet velünk lenni? Itt hagyja gyermekeinek edes otthonát, hol minden bokr régi ismerőse...?

Olyan szívrehatóan beszélt a jó öreg! Azonban Elemér hajthatatlan volt. Egy negyed órával később már egyedül volt az öreg Kánya a kastélyban; az országról még hallott kevés ideig a távozó kocsi robogása, aztán nemsokára elenyészett az éj csöndjébe...

(Vége köv.)

zület nem támad, izgatás nem hat, ha nincs rá közös okuk. De van mindezekre ok. S meglévén a társadalomra veszélyt hozó okok, törvények kellenek, melyek a bajt elhárítsák, a társadalomban átalakulások kellenek; szóval a jelen szomorú helyzetnek jóvá kell lennie. Ezt sürgeti az antisemitizmus. Ezt jogosan teheti; ezt kell tennie a nemzet, a haza érdekében. Ezt sürgeti az antisemitizmus a kormánytól; propagandát csinál neki s igyekszik szép szerével a zsidóságot meggyőzni szándéka helyességéről. De nem megy az utozára, hogy igazadságra biztassa a népet, hogy törvény ellen lázítson, rablóbandákat szervezzen s benépesítse a börtönöket czinkosokkal. A kik fejszével feltörik a boltokat, agyonverik a boltost, elviszik a kézügybe eső portékát: azok nem igazi antisemiták; azok bitang rablók; hiába hangoztatják ezt a nevet a néppel való érintkezésben; azok világszalók, közönséges gonosztevők. A nép igazi antisemita része nem rabol, legfeljebb csak ijéztget, mutatja erejét, haragját s figyelmezteti a zsidóságot, hogy már elég!

Ha lennének törvények, melyek megvédenék a népet a nemzet testén élő és vért szopó zsidók martalócágától: nem került volna a dolog vérré. Ezen láz meg fogja rázkódtatni az egész országot. Azok mindenütt ugyanazon egy forrásra vezethetők vissza.

A nép, mely néha tán ittas is s igen könnyen félrevezethető, de a socializmus lépjére alig csalható: nem olyan objectív, mint a képviselőház padjain ülő urak, kiknek módjukban áll és meg kell találniok az utat a nép nyugalmanak helyreállítására.

Az eddigi zavargások csak alkalmak arra, hogy a társadalmat komolyan figyelmeztessék a nagy és súlyos veszedelemre, mely legélethevőbb érdekeit fenyegeti, ha a sajtóban, nyilvánosság előtt és magán-körökben folytatott igazságoknak minden rendelkezésre álló eszközökkel útját nem szegi.

Ma már a liberalizmus is — habár későre — meg kezd győződni arról, hogy bizony baj van a zsidókkal szemben s e baj halaszthatatlanul gyógyítandó. Hogy pedig az ehhez szükséges gyógymód csakugyan nem a szurony, nem az éles tőltény s nem a statarium stb., az igen természetes, a mit ma a liberalizmus és emancipatio hívei is elismernek. Igaz, ezekre is van szükség, mint zuzódásoknál első segélyként a hideg borogatásokra; de a tátongó sebeket azokkal a szerekekkel nem lehet beheggeszteni.

Az antisemitizmus oly természetes, minden fajgyűlöletet nélkülöző és a szeretet parancsába sehogy sem ütköző kifolyása a felszínre került dolgoknak, melyet vérbe fojtani, vagy az eddig alkalmazott gyógy-szerekekkel orvosolni nem lehet. Ha a fekélyt kívánni nem tartják tanácsosnak: gondoskodni kell arról, hogy az tovább ne terjedjen s akkor békében élhetnek zsidó polgártársaink is.

(Vége követk.)

A kezdivásárhelyi „Erzsébet” leány-árvaház közgyűléséből.

Titkári jelentés.

(Vége.)

4. Br. Szentkereszt Zsigmond ur ő méltósága erélyes közbenjárásának sikerült a Kölönte-féle hagyatéknak a hagyakozó halála napjától a befizetés napjáig terjedő időre a 6% kamatát megnyerni, mely összeg 182 forint 50 krt tesz. Ebből 91 frt 25 kr az árvaházé, 91 frt 25 kr pedig a menházé.

5. Intézetünket azon magas kitüntetés érte, hogy alapvagyona javára Rudolf trónörökös ő fensége 25 frtot, Albrecht főherceg 50 frt és Koburg főherceg 10 frtot kegyeskedtek adományozni. Mindez fáradságtalan, ügybuzgó elnökünknek köszönhető, ki Bécsben időzése alatt ő fenségeiket e tárgyban megkereste.

6. A pozsonyi ipartanítónő-képezde felosztattván, az ott elhelyezve volt két növendékünk a kolozsvári tanítónő-képző intézetbe helyeztetett át.

7. Cseh Mari intézeti növendék, ki a sepsiszentgyörgyi szövő tanműhelyben égyárban 3 év óta tanul, f. évi július 30-án a szövészet többféle ágából az elméleti és

gyakorlati vizsgálatot jó sikerrel letette. Közelebből intézetünkben az ipar- és kereskedelemügyi miniszter ur kegyéből nyert szövő-széken fogja ismeretait az intézet céljaira és a saját maga hasznára értékesíteni.

8. A karácsonyi ünnepély rendezésére kiküldött bizottság teljes sikerrel oldotta meg feladatát. A karácsonyfára számos adomány folyt be. Az adakozóknak annak idejében hírlapilag köszönet nyilváníttatott.

9. A báln rendezésre kiküldött bizottság szintén megfelelt a hozzákötött várakozásnak, a mennyiben buzgó működése folytán a február 3-án megtartott táncszármazgalmat az árvaház és menház részére összesen 80 frt tiszta jövedelmét eredményezte.

10. A tanév kezdetével megalakult intézeti iskolaszék s ügybuzgó elnöke tiszteletes Székely János ur vezetése alatt a tanügy tovább is várt eredményekkel fejlődött. Az intézet tantervi megoldották feladatukat. A növendékek f. évi június 27-én megtartott záróvizsgálatának eredményéről részletesen az iskolaszéki jelentés szól, mely elismerést és köszönetet szavaz úgy a kezelő bizottságnak a támogatásért, valamint a tantervnek a felmutatott szép eredményért. Az eltávozott ipartanítónő helyébe Bazilovic Paula munkácsi illetőségű, képezített munkatanítónő hivatott meg.

11. A múlt évi kezelő bizottsági gyűlésben felvett Goga Alexandrina nevű gör. kel. vallású, hidvégi árva, előbb betegség, később nevelési pótlék illetményének az intézet pénztárába való befizetési feltétel miatt helyét nem foglalta el. Megjegyzendő azonban, hogy ezen árva újból folyamodván, a tegnapielőtt tartott kezelő bizottsági gyűlésen ismét felvetette 6 más árva is. A növendékek létszáma 27 és 29 között változott, mivel évközben Kovács Mari és Dakó Viktoria szolgálatra adtak ki elnök báróné tudta és beleegyezésével s a kezelő bizottság több tagjának értesítése és jóváhagyása mellett. Végelbocsátási okmány-nyal az intézet gondozása és felügyelete alól teljesen felmentette Dézsi Lina, a ki rokonainak adatott át.

12. Az intézet beléletében egyebekre nézve semmi változás sem fordult elő. A növendékek mindannyian egészségesek voltak az egész év folyamán. Egyetértés, munkásság mellett zavartalanul folyt le az egész tanév. A növendékek magaviseletéről, az intézeti belélet folyamáról, munkásságáról az igazgatói jelentés fog szólni.

13. Az anyagi ügyek állásáról a könyvelő ur jelentése fog tájékoztatást nyújtani; annyit azonban jeleznem lehet, hogy intézetünk ez idő szerint csak a Forró-féle ügyben szenved hátrányt; azonban reményünk van ebből is nagyobb veszteség nélkül kibontakozhatni. Még azt is fel kell említenem, hogy az intézet a nyert 810 frt állami-segélyből 300 frtal Mészáros Rebeka Pinta Györgyné asszonytól egy házastelket vett az intézet közvetlen jószágjában, s azt istállóvá átalakítva, jövőre fejős állatokat is fog tartani.

14. A helybeli takarékpénztár 20 frt, a kisegítő pedig az 1881-ik évre 10 frtot s az 1882-ik évre szintén 10 frtot szavaztak meg, mely összegeket át is vettük.

15. A gyászruháik beszerzésére kiküldött bizottság tekintetes Szűcs Józsefné és id. Tóth Istvánné urasszonyok személyében szép eredménnyel járt el. Gyűjtöttek a nevezett célra 53 frtot, 10 drb kendőt s egy fekete ruhát. A növendékek gyászruházata készen is van.

16. Nem szabad említés nélkül hagyom gróf Mikes Benedekné ő méltóságának azon szép tettét, miszerint az árvaház összes növendékeit zabolai kastélyába az idén is kivitette, megvendégelte s meg is ajándékozta. Vajha a nemes grófné e követésre méltó szép példája másokat is hasonló cselekedetre serkentene!

17. Az intézet ügyeinek vezetése körül nagy érdeme van Hankó Lászlóné al-elnök urasszonynak, s vele a kezelő bizottság több tagjának, kik meleg érdeklődést tanúsítottak és pontosan látogattak.

Mindezekből látható, tisztelt közgyűlés, hogy az intézet igazgató és tisztviselő közegei igyekeztek kötelességeiket a lefolyt évben lelkiismeretesen teljesíteni; de egyszersmind az is látható, hogy valamenynyifőlött messze kimagaslik az elnök éber figyelemmel örökös szelleme, mint a kinek soha nem szűnő munkássága e jelentés adatain is fényvonalként húzódik keresztül. A valódi érdem iránti elismerés kötelessé adójának e halvány kifejezése után találhat-nék-e jelentésnek méltóbb befejezést ama szívűből fakadó s a közgyűlésnek minden tagja által is bizonyára őszintén táplált ohajtásnál, hogy: az Eg ura intézetünk nem-mes keblű megalapítójának és fáradságtalan buzgalmu elnökének báró Szentkereszt Stephanie ő méltóságának drága életét a szenvedő emberiség vigaszára és mindnyájunk örömére állandó egészségben még sokáig tartsa meg! Eljen!

Levelezés.

Csik-Csicsó, szept. 20-án.

(A csicsói „Büdös“-ről.)

Tek. szerkesztő ur!

Körülbelül 30 évvel ezelőtt rengeteg fenyvesek borították az öreg Hargita keleti oldalát a csicsói határon. Ha a havas lábánál elterülő kaszálók, vagy legelők valamelyikéről egy-egy állat eltűnt, a pásztor hetekig bolyonghatott ezen őserdők tömkelegében a nélkül, hogy emberi lényre vagy házi állatra bukkant volna.

De rendetlen gazdálkodás folytán Csicsó nemes közönség lakói mindig főlebb és főlebb másztak a havas oldalán, rendszer és számítás nélkül döntve le évenként több százezerre menő fenyőszálat, melynek $\frac{2}{10}$ -ed része ott, a hely színén öltötte magára az örök enyészett fátyolát.

A tekintélyes szép erdőség rövid néhány év alatt pusztulásnak indult, s a mint a fa-anyag letaroltatott, legelő, nyájak és gulyák csoportja özönlötte el a tért, a szabad pásztorlákás folytán egyik-másik völgyben tágas kalibák épültek s a néma erdőség eltűnt. Pásztorok, erdőrontó fapusztítók fejszeapái és a nyájak s gulyák harangjai tették zajossá a helyet.

Ezen gazdálkodás 10—15 évi tartama alatt csupán a csicsói és szentgyúházas oláhfalvi lakosok között ismeretessé lett egy „Büdös“ gödör, mely a Hargita legszebb völgyének közepén — ki tudja, mikor és hogyan? — képződött, s melynek felekén tömérdek apró madárka, vakondok, egerek és a légyvilág hullái heverték.

A nép babonás hite nem engedé, hogy tisztába jöjjön ezen gödörnek mivoltával s így csak kerültek, mint valami „csinál-mány“-t vagy „paratikás“ helyet.

Féltek tőle s mégis addig-addig kerülgették, hogy végre is megismerkedtek vele s hűléses bajaikban gyakran felkeresték. Gyakran gyógyulva tértek haza e gödör mellől a legcsúszosabb öreg asszonyok.

A gödörtől 2—300 ölnyire ismertek egy kitünő iható borvizforrást, később a mai napig — különböző, 100—200 lépésnyi távolságban — nem kevesebb, mint 6 ilyen savanyu forrásra akadtak, melyeknek vizei hőfokilag és vegyileg elütnek egymástól.

Az 1874-ik évben jelenleg karczfalvi körorvos Dr. Szabó Barnabás ur tudomására jött ezen kincs létezésének s 1875-ben nagyon silány diszpozícióra épült szerződésre lépett Csicsó községgel, kötelezven magát arra, hogy oda házakat, fürdőmedencéket stb. építtet. Egyebektől eltekintve, a község köteles volt Csicsótól a Büdösig és innen Oláhfalvug székérrel járható utat építeni. A község — jól-rosszul — utat tatarozott; a Dr. ur egy házat 8 kis szobával és egy nagy „közös konyhá“-val építtetni kezdett, de — nem tudatni, mi okon — az építés félben hagyatott. Ekkor keletkezett egy úgynevezett „társulat“, mely a házat valahogy fölépíttette s a felső borvizre egy szabad fürdőmedencét építtetett. A Büdös gödört kerekén fába vágta s tetejére egy ernyőt alkalmazott. Ennyi az egész építkezés, szépítés és javítás. Ennek híre ment, s miután csakugyan kitünő gyógyhatással bír, de még talán azért is, mert épületekről volt szó, idegen vendégek is meglátogatták ezen kezdetleges fürdőhelyiséget.

Akad 1877-ben egy ur, a ki bizonyos időre haszonbérbe vette volna e helyet faizási és legeltetési joggal 12.000 — tízenkétezer — forintért, melyet évi egyenlő részletekben fizetett volna ki; de mert ama bizonyos „társulat“ ebben veszélyt látott: mint Dr. Szabó Barnabás ur jogutóda, nem engedé át a helyiséget még a kilátásba helyezett kárpótlás dacára sem; pedig amaz ur kötelezte volna magát, minden évben a czélnak megfelelő 3—4 szép házat, fedett fürdőmedencéket stb. építeni.

A község érdemes előljárósága pedig oly győnye, hogy a „feltétlesen“ helybenhagyott szerződés hiányait ki nem egészítette, sőt a fürdőhelyiséget minden megszorítás nélkül mai napig a „társulat“ kezén hagyta.

Ezen közöny fáj a jövőre gondoló emberek szívének, mert tudatában vagyunk annak, hogy ha ezen fürdőhelyiség primitív állapotából kivételnek s rendszeresen kezeltenék: aligha Csicsó község és mondhatom, Csikmege is nem nyerne.

Csicsónak szép jövedelmei vannak évenként, melyekből alig tudjuk felényi szükségleteinket fedezni; a nagyobb rész jövedelem sub titulo elkezeltetik, adósságból adósságba rohanunk s nem tudjuk, hogy ki ennek az oka. Még most nem is akarjuk tudni.

De hátha lesz oly idő, a melyben mindenről s így a községi háztartás menetéről is visszamenőleg kell számolni?

Azonban remélni merem, hogy Csikmege nemes törvényhatósága, belátva Csicsó közönségének tehetetlenségét, ha kell,

szabályrendeleti uton intézkedik az elhanyagolt fürdőhelyiség érdekében.

A mivé lett Borszék felszázad alatt, az lehetne a hargitai kénfürdő egy század mulva. Mert fekvése elragadó, vizei kitünők, levegő, éghajlat és termények tekintetében nem kénytelen meghátrálni még a fényűzés előtt sem. Épen ezért nagyon is eljött az idő, hogy megyénk törvényhatósága közbelépjen, Csicsó község érdekében — még annak akarata ellenére is — megszabja kötelességeit és ezt ellenőrizze akkor, a midőn őt önmagával tehetetlennek látja!

Csicsóka.

Kiállításunk.

A csikszenttamási VI-ik, a győ.-alfalvi III-ik és a kásznai XVII-ik kiállítási vidéki körök beküldötték működésükről szóló jelentéseiket. Az érdeklődés mind három kör területén kielégítő; a bejelentő ívek összegyűjtése és a tárgyak beküldése iránti intézkedések mind a három helyen megtétettek. A kásznai kör két gyűlést tartott Balási Lajos elnöksége alatt. A tárgyak az őt község költségén fognak Győ.-Szentmiklósról beszállítani.

* * *

Jelentéseiket még nem küldötték be: a csikszépvízi, csikgyimesi, győ.-tölgyesi, csikustnádi, csikszentimrei, csikszentkirályi, csikkarczfalvi és csikrákosi körök.

* * *

A csikszeredai kör Madár Mihály elnöksége alatt 23-án tartotta 2-ik gyűlést. Az érdeklődés — különösen az iparosok körében — fokozódik s előreláthatólag Szereda iparosai szépen fogják prezentálni magunkat a kiállításon.

* * *

A sz.-udvarhelyi „Wass és Riemer“ gépraktáros czég jelenti, hogy gazdasági gépekkel, fecskendőkkel stb. részt fog venni a kiállításon.

* * *

„Steiner és Mestitz“ székelyudvarhelyi butorraktáros czég hasonlóan kéri, hogy részére legalább 3 szobából álló helyiséget engedjen át a kiállítási bizottság. Kiállítandó butoraival részt fog venni a kiállításon.

Tanügy.

Csia György id. iskolalátogató jelentése a kir. tanfelügyelőséghez a kovásznai községi fiúiskola zárvizsgáiról 1883. jun. 20-ról.

A kovásznai községi elemi fiúiskolában a zárvizsgák e hó 10-én szintén megtartattak — az ev. ref. egyházi előjáróság szives engedelméből a ref. nagyetemplomban. A vizsga egész napon át délelőtti 9 órától d. u. 1 $\frac{1}{2}$ 8 óráig tartott. Az iskolaszék tagjai, a szülők és értelmes nagy közönség feszült figyelemmel és nagy érdeklődéssel kísérték az egész vizsga folyamatát. Hazafias és örömtől áthatott szavakban tolmácsolta a végén Ince György ev. ref. lelkész ur a közvélemény alapján a fényes sikert, mely banátát fejezven ki egyidejűleg a felett, hogy a járás főhelyén e nagy községben a nép oly közönnnyel viseltetik a népnevelés iránt, mit világosan igazolnak: a sok mulasztás, az iskolába járó növendékek csekély száma és a tényleg följár 105-ből 36-nak időközbeni kimaradása stb. A végén azon óhajának adott kifejezést: vajha a jelen vizsga alkalmávali fényes eredmény a szülőkre általában serkentőleg, buzdítólag hatna!!

Ezen vizsga az iskolalátogatói rajonomba eső fiúiskolák vizsgái közül — miután a zabolai vizsgákról sem a tanfelügyelőségtől utasítást, sem pedig az illető iskolaszéktől meghívást nem volt szerencsém kapni — az utolsó volt. Ezen vizsgáról méltán el lehet mondani: „fnis coronat opus“, mert vagy hat természeti félszeg gyermek kivételével mindenik fényes jelet adta annak, hogy a lefolyt tanévet szellemi munkásságra használta fel; különösen az olvasás, számtan és a nyelvtanbéli feleletek vonták magukra a közfigyelmet s elragadtatva hallatták növendékeink a publikummal a „duettben“ és „tercettben“ énekelt szép és szabályos dalokat; utolsó tárgy volt a tornaszabályi próba-tétel, mit győnyörűséggel és vig kedélyvel kísért figyelemmel a nagy közönség.

Nem lehet megítélni, hogy melyik tanító adott jobb vizsgát, Mengel Pál vezértanító, Vajna Mihály vagy Csörjá Ferencz; az elismerés babérait egyformán aratták mind hárman.

Kovácsnán a népnevelés érdekében ez idő szerint minden jól megy, csupán két kívánni való volna: egyik, hogy valahára

egy közös iskolaépület létesíttetnék, hogy a három tanító ne volna kényszerülve három különböző iskolahelyiségben a tanítást teljesíteni; és a másik, hogy az iskolába járatás végre valahára nagyobb mérvben gyakoroltatnék; ebben rejlik főoka annak is, hogy az ismétlősök az elmúlt tanévben csak néhány órán nyertek oktatást, tavasz felé nem volt már a tanítóknak, kit tanítani.

Kertészetben, gyümölcsfatenyésztésben csak most kezdtünk egy lépést előbbre haladni a késői tavaszon tett kerítés miatt.

Végül van szerencsém a tantárgyak tananyagáról a kimutatást azon tiszteletteljes megjegyzéssel beterjeszteni, hogy nézetem szerint szükség volna a közviszágakra minden iskola tanítói kara által hasonló kimutatást készíttetni, mert csak ennek segélyével lehet a vizsgálat vezetőjének a tantárgyak tananyagának beosztásáról és mikénti feldolgozásáról teljes meggyőződést szerezni és annak alapján a vizsga eredményéről kimerítő jelentést tenni.

a.

Mindenféle.

— A differitisz. Évek óta uralkodik Csikmegeében szörványosan, hol nagyobb hol nagyobb mérvben. Cs.-Szeredában több egy évnél, mindegyre fordulnak elő esetek. Közlebebről azonban nagyobb mértékben kezdett fellépni. A szomszéd Zsögöd községben régóta szedi áldozatait a gyermekek közül. Nem csoda, hogy Szeredában a legnagyobb elővigyázat mellett sem lehet egykor elejét venni; hiszen a zsögödi tejjes asszonyok minden nap csorda számra jönnek a városba, hozzák a fertály tejet s a tejjel együtt a differitiszt. Ha már el van ismerv e ezen betegség ragályossága, akkor rendőrileg kellene tiltani, hogy a járványos községből sem élmi szer, sem egyéb olyan tárgy, melylyel a járványt közvetíteni lehet, be ne hozassék, annál inkább azt, hogy a járványos község lakói minden fertőtlenítési eljárás mellőzésével szabadon kovályoghassanak a városban minden házban. Ajánljuk a rendőrség figyelmébe!

— A Kézdi-Vásárhelyt állomászó 24-ik honvéd zászlóalj ma (csütörtök) délután fog városunkba érkezni. A város végén a korszolya-egylet által kiküldött bárendező bizottság fogja az érkezőket fogadni. Hogy a fogadtatás minél szívélyesebb és impozánsabb legyen, szívesen felkérjük a város polgárságát, hogy minél nagyobb számban szíveskedjenek a kitűzött helyen megjelenni s egyesült erővel adjunk kifejezést azon rokonszenzűnek, melyet városunkban a polgárság a magyar honvédek iránt érez. A rendező bizottság.

— Nagy Sándor csikszeredai ügyvédet és családját újból szomorúság érte. Négy hónapos kis leánya f. hó 23-án meghalt. Ez évben mára második gyermekét ragadta el a halál hirtelen. Fogadja őszinte részvétünket, melyben mindnyáján barátai és ismerősei egyformán osztoznak!

— Gr. Karácsonyi Gida-féle alapítványból 50 frt adományoztatott a Kézdi-Vásárhelyt felállítandó „Rudolf“ kózkórház javára.

— Ráth Károly miniszteri biztos, ki közelebb az iparviszonyok tanulmányozása végett bentazta az egész Székelyföldet, mintegy 200 drb székely tárgyat gyűjtött össze. Kézdi-Vásárhely kapitánya a napokban küldött neki egy sötétbarna alapszínen piros rózsákkal és tulipántokkal díszített székely almárjomot és két széklet. Ráth Károly e tárgyakat közelebb ki fogja állítani.

— Differitisz. Kézdi-Vásárhelyt illetékes helyről nyert értesülés szerint az utóbbi napokban újabb köreket nem merült fel s remélhető, hogy nem is fog e veszélyes betegség elharapózni. A szükséges óvintézkedések meg vannak téve.

— Megkerült a 3000 frt, melyet — mint mult számunkban írtuk — S. F. s.-szentgyörgyi építészeti hivatali díjnak egy hamisított nyugtatvány mellett elszobelt volt. Illető bevallotta a sikkasztást s az összeget is — néhány frt híjával — megkapták otthon s.-szentgyörgyi lakásán. A „Székely Nemzet“ czimű újság egészen el van báljolvá, hogy az eldugott pénz az ő egyik számába volt bepakkolva. Bizony nagy kitüntetés!

— A vadszállító közönség tájékozása végett közhírré tétetik, hogy a nagyméltóságu m. k. közlekedésügyi miniszter 1883. szept. 18. 25616. sz. magas rendelete szerint postai uton szarvas, dämadvad-bika, vagy az őzbak csak azon esetben szállítható, ha azokon a nemző részek megvannak. A tilalmi idő terjed a szarvasbikára: okt. 15-től jul. 1-ig, a dämadvad-bikára: nov. 15-től julius 1-ig, és az őzbakra: január 15-től ápr. 1-ig.

— Értesítés. Azok tájékoztatására, kik inportált tenyészállatokat ohajtanak beszerezni, tudatom, miszerint a mult tavaszon egyes csikmegeei gazdák által hozott 22 darab pinczgaui fajta 2—3 éves üsző ide szállítva összesen 3356 forintba került. E szerint egy darab állat átlag 152 forint 50 krba került a vásárlóknak a szállítási költségek beleszámításával együtt. A vételár a kir. adóhivatalhoz három félvi, egyenlő részletekben fizetendő le. — Egyébiránt kik ezen idegen fajta állatokat megismerni s azok minőségéről bővebb felvilágosítást ohajtanak nyerni, a cs.-szeredai gazdasági felső népiskolánál bármikor megtekinthetik. De erre kedvező alkalmul fog szolgálni különösen a gyergyói gazdaközönség részére a győ.-s.-szentmiklósi kiállítás, hol a nevezett iskolától több példány be fog mutattatni. — Csik-Szereda, 1883. szeptember 23. Deák Ignác, közzgazd. előadó.

— Papválasztás Lemhényben. Folyó hó 24-én nagys. és főt. Bálint Károly t. kanonok, kerületi főesperes ur elnöklete alatt megtartott plebánválasztáson legtöbb szavazatot kaptak: Balló János lemhenyi káplán (80), Bálint Lázár csikszentmiklósi plebános (70), László József lengyelfalvi lelkész (66). Továbbá Bálint László alesperes, bereczki plebános 52, Imre Károly oláhfalvi lelkész 33, Rettégi József lengyelfalvi lelkész 32, Bence Pál imecsfalvi plebános 10, Bence Lajos futásfalvi plebános 7, Bálint Károly főesperes 5 és Paskó Antal 1 szavazatot kapott.

— A kézdívásárhelyi korcsolyaegyesület által f. hó 29-én rendezendő hangverseny és tánczvigalom programja a következő:

1) Nyitány. A k.-vásárhelyi közműv. egyesület zenekaroztálya által. 2) Potpourri sur des Motifs de l'opera „Robert de Diable“ de G. Meyerbeer. Zongorán előadja Kassai Emma k. a. 3) Barcarolla. „Dom Sebastian“ czimű dalműből. Éneklő Csizsár Emilia k. a., zongorán kíséri Gödri Ilon k. a. 4) „Isten hozzád“. Magyar ábránd, br. Bánffyól. Hegedű-duette Finta Géza és Dobay Ferencz urak által; zongorán kíséri Gödri Ilon k. a. 5) Szavallat Csizsár Emilia k. a. által. 6) „Vörösmarty-émlék“. Magyar ábránd. Zongorán előadja Gödri Ilon k. a. 7) Népdal-egyveleg. Éneklő Csizsár Emilia k. a., zongorán kíséri Gödri Ilon k. a. 8) Potpourri de Lucia de Lamermoor de Donizetti. Zongorán előadja Kassai Emma k. a. 9) Magyar ábránd. Rideitől. Két hegedűn előadják Finta Géza és Dobay Ferencz urak. 10) Induló a k.-vásárhelyi közművelődési egyesület zenekaroztálya által. A hangversenyt tánczvigalom követi.

A jelszó: egyszerűség! Felkértnék a tisztelt hölgyek, hogy a lehető legegyszerűbb ruházatban szíveskedjenek megjelenni. A meghívók már szétküldtek s a kik netalán nem kapták meg és igényt tartanak rá, szíveskedjenek ezíránt Jancsó Géza egyleti pincztárnok urhoz fordulni.

— Cselédcsiny. A kézdívásárhelyi rendőrség szigoruan eltiltotta a vásárnaponkint a szolgálégények által rendezni szokott tánczmulatságokat, miután tapasztaltatott, hogy azok a közérkölesiségre és a közrend fenntartására káros hatással vannak; azonban a cselédek nem tudván nélkülözni a vasárnap „kedves szórakozások“-at, furfangos cselhez folyamodtak, hogy maguknak egy-egy jó vasárnapi napot szerezzenek; kezdték a vidéki bálakat látogatni és pedig olyformán, hogy késő este, midőn már a ház népe lefeküdt, gazdáik lovaíra kaptak s kivágtattak a szomszéd falura bálozni s reggelre vissza. Egyik gavallér plane a szomszéd lovat használta fel az éjjeli kirándulásra s reggel nem tudván azt helyére vezetni, hogy észre ne vegyék, a mezőn szabadon ereszté a lovat. Szerencsére a tulajdonos másnap megtalálta lovat s így a kiállított ijedtségen és egy drága kötőféken kívül egyéb kára nem lett. A rendőrség intézkedett az ilyen éjjeli kirándulások megakadályozása iránt.

Gazdaság és kertészet.

Utmutatás a búzaiszög tárgyában.

(Kiadja a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi magy. kir. miniszterium.)

I.

A gabonaféléinken előforduló üszögkórokat elősdi gombák idézik elő, az úgynevezett üszöggombák.

Ha az üszögport egy erősen nagyító mikroszkoppal megvizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy az a fekete por rendkívül sok hólyagalakú képződményből, a spórakból áll. A spóra az üszögnövény magjának mondható. A spórát legtöbbje csiraképes.

Az üszög spórái, melyek az üszögös magvak belsejében fordulnak elő, az aratáskor nagyobbára a kalászbán maradnak és csak a cséplésnél szabadulnak ki a magburokból, gyakran oly mennyiségben, hogy a cséplők olyanok lesznek, mint a keményséprők. Ilyenkor a spórák legnagyobb része a szalmára, polyvára és az egészséges magvak felületére tapad, különösen a buzamag szőrös végére. Az ily búzát „üszögösnek” (spitzbrandig) mondjuk. Az üszögös magvak egy része a cséplésnél nem reped föl és ezek sértetlenül kerülnek a kicséplelt buza közé.

Ha már most ily üszögtelep búzát használunk vetőmagul, akkor a következő évben, ha különben a viszonyok az üszög fejlődésére kedvezők, ismét üszögös búzát fogunk aratni, mert hisz a búzával együtt az üszögspórákat, az üszöggomba magvait is elvetettük.

Sajnos, hogy ez még oly gyakran megtörténik, pedig a kár, a mit az üszög okoz, igen jelentékeny lehet. Nem tartozik a ritkaságok közé, hogy a búzának 30, 40, 50, sőt még több százaléka is üszögös. Minden tuzás nélkül lehet azt mondani, hogy minálunk, a hol a buza a fővetemény, az oly években, midőn sok üszög mutatkozik, sok millióra menő nemzeti vagyon megy tönkre az üszög miatt. E kár pedig annál sajnálatosabb, mert egyes egyedül az illető gazdák mulasztása az oka, mert ha a vetőmagnak szánt búzát szabályszerűen csáváznak (pácolnak) és valamennyi, az üszög ellen szolgáló intézkedést fogantatosítanak, e nagy baj említésre nem méltó csekélységet tenne ki, sőt kedvező körülmények között teljesen megszűnnék.

Hogy a szabályszerű csávázás (pácolás) hasznos, sőt rendkívül hasznos, azt már ezer, meg ezer gazda tapasztalta.

A számos ízben lelkiismeretes módon tett kísérletek világos tanúságot tesznek kicsinyben és nagyban a szabályszerű csávázásnak előnyéről, hasznáról és azért melegen ajánlható minden gazdának a buza szabályszerű csávázása, mint legbiztosabb szer az üszög ellen.

II.

A buza csávázásának (pácolásának) a legegyszerűbb, legbiztosabb, leggyorsabb módja a következő:

1/2 kilogr. rézgálicz (kékűk, kékgálicz) porrá törtetik és mintegy egy liter forróvízben feloldatik.

Ezen oldat egy 4—5 hektoliter nagyságú kádba öntetik, a melybe megelőzőleg 100 liter kut, vagy folyóvíz töltetett. Az egész folyadék egy párszor jól felkavartatik és ekkor a csávázandó búzából 250 liter töltetik a kádba. A buza-beöntésnek az a legegyszerűbb módja, hogy a kád fölé egy ritkaszerű rostát tartunk s erre öntjük a búzát, mert ekkor lassanként és eloszlódtan kerül a buza a folyadékba és a könnyű magvak, különösen pedig az üszöggel teltek, felszínen maradnak s innen könnyen lemerhetők.

A csávának (pácoló folyadéknak) mintegy tenyernyi magasságra kell a buza fölött állania, ha nem borítja a magasságra a búzát, akkor megfelelő mennyiségű vizet kell hozzá tölteni, hogy a víztől megdagadó buza később ne álljon ki a csávából. A csávában 12—14 óra hosszat marad a buza, ez idő alatt egy párszor felkavartatik, hogy a buza között levő üszöggel telt szemek a felszínre kerüljenek, ezeket minden kavarást után le kell merni s eltávolítani.

A mondott idő múlva a csávázott buza, mely e közben a csáva legnagyobb részét felitta, és melynek tériméje jelentékenyen megnagyobbodott, kivétetik a kádból és egy szellős helyen szétteregtetve, szárítás végett néhányszor átlapátoltatik. A szárításnál arra kell ügyelni, hogy a buza fel ne melegedjék, mert különben a buza csiraképesége könnyen kárt szenved. Az ily módon kezelt búzát lehet már 5—6 óra múlva vetni kézzel, 24 óra múlva pedig géppel is.*

*) Magától értet, hogy a térimé növekedése, a mi a megszáritás mérve szerint különböző, többnyire mintegy 30 %, a vetőmag megszáritásánál figyelembe veendő, különben ritkás lesz a vetés. Ha például hektáronként 2 hektolitert akarunk vetni, akkor a csávázott búzából 2,6 hektolitert kell vetni.

(Folytatása következik.)

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén. szeptember 25-én.

Magyar aranyjárdék 6%	119.30
Magyar aranyjárdék 4%	87.30
Magy. papírdárdék 5%	86.05
Magyar vasuti kölcsön	138.25
M. keleti vasuti államköt. I. kibocs.	91.—
M. keleti vasuti államköt. II. kibocs.	—
M. keleti vasuti államköt. III.	96.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	99.25
M. földtehermentesít. kötv. záradékkal	98.—
Temes-bánati földteherm. kötvény	98.50
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	97.75
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	98.50
Horvát-szlavon földteherment. kötv.	99.—
Magyar szőlődezmaváltási kötvény	97.—
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	112.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy	109.75
Osztrák járdék papírban	77.80
Osztrák járdék ezüstben	78.25
Osztrák járdék aranyban	99.—
1860. államsorsjegyek	132.50
Osztrák-magyar bankrészvény	835.—
Magyar hitelbank-részvény	288.50
Osztrák hitelintézet-részvény	289.50
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.66
20 frankos arany	9.50
Német birodalmi márka	58.50
London (2 havi váltókért)	120.10

Piaci árak		Kézdí-Vásárhely		Csik-Szereda		Gy.-Szt. Miklós	
		sz. 12.	sz. 19.	sz. 12.	sz. 19.	sz. 12.	sz. 19.
		frt	kr	frt	kr	frt	kr
Hektoliter	Buza) tiszta	7	20	7	25	7	50
	Buza) elegy	6	30	6	50	7	—
	Rozs) tiszta	4	40	4	50	5	25
	Rozs) elegy	—	—	3	40	5	—
	Árpa) tiszta	3	20	3	50	4	50
	Árpa) elegy	—	—	2	80	—	—
	Zab	2	80	3	25	3	—
	Törökbuza	5	40	4	75	6	50
	Kása) köles	10	—	10	—	12	—
	Kása) árpa	30	—	—	—	5	50
Kilogr.	Borsó	7	—	5	—	—	—
	Lencse	10	—	—	—	—	—
	Fuszulyka	6	—	4	45	—	—
	Lenmag	—	—	10	—	—	—
	Kendermag	—	—	—	—	—	—
	Bükköny	—	—	—	—	—	—
	Pityóka	1	50	1	60	1	50
	Marhahus	—	40	—	36	—	40
	Disznóhus	—	48	—	40	—	56
	Juh-hus	—	28	—	—	—	30
Darab	Szalona	—	80	—	48	—	80
	Fagygyu	—	32	—	—	—	36
	Malacz	1	50	2	10	1	—
	Lud	—	80	—	80	1	—
	Barány) fejr	—	—	—	—	—	—
	Barány) fekete	—	—	—	—	—	—
	Egy pár csirke	—	65	—	60	—	70
	10 tojás	—	20	—	28	—	20

Felolós szerkesztők:

T. Nagy Imre, Dr. Kádebbő Ferencz,
Ifj. Dobay János.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

Kincsem-sorsjáték

Budapestben

a m. kir. pénzügyminiszter 160351883.

számu engedélye mellett.

1. főnyeremény	50,000	frt.
2. „	20,000	„
3. „	10,000	„
4. „	8,000	„
5. „	6,000	„
6. „	5,000	„

Továbbá 2 nyeremény 4000, 3 nyeremény 3000, 5 nyeremény 2000 frttal o. é.

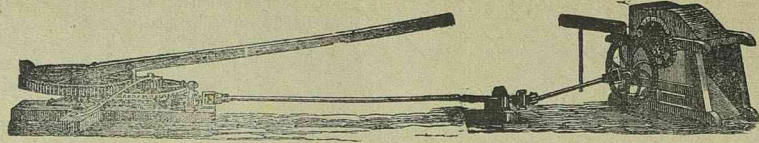
Összesen 10,000 nyeremény = 186,000 frt értékben.

A sorsolás október 22-én veendi kezdetét.

A nyerőknek kívánat szerint a nyeremények 20 % adó levonásával kifizettetnek.

Sorsjegyek 1 frtjával kaphatók lapunk kiadóhivatalában K.-Vásárhelyt folyó hó 30-ig.

Ny. Szabó Albert gyorssajtóján Kézdí-Vásárhelyt.

Wass és Riemer.

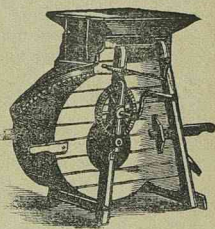
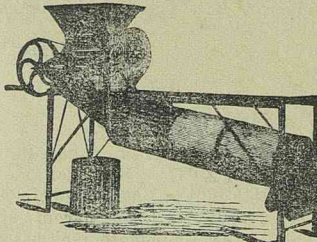
GAZDASÁGI GÉPEK

és

TÜZI FECSKENDŐK

GYÁRI RAKTÁRA

SZÉKELY-UDVARHELYT.

Ajánlják a cséplési időnyre RESZLETFIZETÉS mellett:

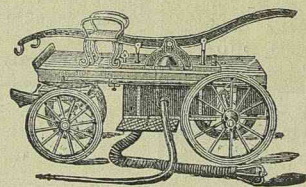
1 kézi cséplőgép teljesen felszerelve	90	frttól 120	frtig.
1 két ló erejű cséplőgép fekvő járgánnyal	210	frttól 240	frtig.
1 „ „ „ „ kézi	—	—	—
1 „ „ „ „ hajtásra is alkalmazható	230	frttól 280	frtig.
1 „ „ „ „ erejű cséplőgép (szíjhajtásra)	300	frttól 360	frtig.
1 Baker-rosta 3 nagyságban	55	frttól 80	frtig.
1 konkolyválasztó (trieur)	80	frttól 180	frtig.
1 szecskavágó kézihajtásra 2 hosszúságra	36	frttól 50	frtig.
1 „ „ „ „ nagyobb 4 hosszúságra	55	frttól 80	frtig.
1 kukoriczamorzsoló	30	frttól 50	frtig.
1 répavágó	28	frttól 60	frtig.

Gőzcséplők és malmok, ugyisint minden nagyobb gazdasági gépekre rendelményeket a legelőnyösebb feltételek mellett elfogadunk.

Továbbá nagyválasztékú TŰZIFECSKENDŐ raktárunkból:

1 malkós fecskendő	15	frttól 30	frtig.
1 taliga	80	frttól 200	frtig.
1 kis községi fecskendő	180	frttól 300	frtig.
1 nagy községi fecskendő	240	frttól 380	frtig.
1 nagy négykerekű fecskendő	300	frttól 600	frtig.
Feccskendő és házi kutak	55	frttól 300	frtig.

Legjobb honi gyártmány 5 évi jótállás mellett.

Midőn jelen hirdetésünket különösen a t. gazdaközönség és a községi előjárásoknak becses figyelmébe ajánljuk, kérjük szíves megbízásukat.

25—30

Kiváló tisztelettel

WASS és RIEMER

3745. p. sz. — 1883.

Hirdetmény.

A kézdivásárhelyi kir. Törvényszék részéről közhírré tétetik, hogy kézdivásárhelyi kereskedő Balogh Sándor ezen kir. Törvényszéknek 1883. augusztus 3-án 3402. p. sz. alatt kelt már jogerejű ítéletével az 1877. évi 20 t. cz. 28. §-a és b) pontjai alapján gondnokság alá helyeztetett.

A kézdivásárhelyi kir. Törvényszéknek 1883. szeptember 18-án tartott üléséből.

Hirdetmény.

A csikrákosi templom tornyának bádoggali befedésére ezenel árlejtés hirdtetetik. A vállalkozni szándékozók felkértenek f. évi október 7-én délelőtt 11 órakor az iskolahelyiségben — mint a hol az árlejtés tartatni fog — okvetlenül megjelenni.

2—2

A gondnokság.

LESZÁLLITOTT kávé-árak.

LUDWIG HARLING & COMP.

czég Hamburgban jótállás mellett finom faju kávékat szállít postadíjmentesen, utánvét mellett, rendkívüli olcsó áron.

5 kiló Mocca (afrikai)	3	frt — kr.
5 „ Liberia (nagyon kedvelt)	3	„ 60 „
5 „ Cuba (gyönyörű)	4	„ 50 „
5 „ Portorico (kitűnő)	4	„ 80 „
5 „ Ceylon (legfinomabb m.)	5	„ — „
5 „ Arany Menadó (k. finom)	5	„ 40 „
5 „ Mocca (arabiai, erős)	6	„ — „
	5—5	